

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. III. Ad deletionem peccati venialis extra Sacramentum, non requiritur Contritio Charitate perfecta. Sufficit Attritio supernaturalis; immo quilibet actus meritorius iusti, in eum finem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

voto animi dolore frequentem. Accedit ad hæc, quòd
dam satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Te-
su, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis
nostra suffragentia est, conformes efficiuntur. Quis au-
tem dubitet, Christum Jesum amabiliter
acceptasse pœnas, sibi à Judæis infligtas?

Deinde c. 8. Docet, tantam esse divine muni-
ficentie largitatem, ut non solum pœnis sponte à no-
bis pro vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis
arbitrio pro mensura delicti impostis, sed etiam, quòd
maximam amoris argumentum est, temporalibus
flagellis à Deo infligtis, & à nobis patienter tolera-
tis, apud Deum Patrem per Christum Jesum satis-
facere valeamus.

Et contrarium errorem damnat can. 13. Si
quis dixerit, pro peccatis, quoad pœnam tempora-
lem, minime Deo per Christi merita satisfieri pœnis
à eo infligtis, & patienter toleratis, vel à sacerdote
impositis, sed neque sponte susceptis, ut ieiunius, orationibus
&c. anathema sit. Numquid aliquid si-
militè docet de pœnis inferni, aut purgato-
rii?

Fortè etiam dici posset, illa mala à Deo
infligta, & impatienter tolerata in hac vita,
esse sufficientem satisfacionem, dummodo à
Deo in illum finem immittantur. Interim cum
horio, quamdiu hic vivit, sit in statu merendi,
quidni debeat satisfacere, saltem per vol-
untariam acceptationem? Post hanc vitam au-
tem, cum jam sit extra statum merendi, suffi-
cit satisfactio, ut patet in animabus existen-
tibus in Purgatorio, quarum pœnæ non mi-
nuuntur per voluntariam earum acceptati-
onem, sed usque ad novissimum quadrantem
solvunt pœnam, debitam ex lege divina, nisi
suffragiis vivorum juventur.

Et quoniam juvari possunt, hinc orationes
fidelium, & alia suffragia pro huiusmodi ani-
mabus; pro damnatis autem nullæ orationes,
aut alia suffragia, quoniam his juvari non pos-
sunt, sed oportet ipsos satisfaci, & solvere
pœnam, ex lege Dei constitutam, usque ad
novissimum quadrantem. Quà utique solutio-
ne exhibitâ, per se absque interventu alicujus
gratiæ, aut misericordiæ, cessat pœna, ut pro-
inde solutio illa non mereatur nomen redemp-
tionis, quòd videtur sonare alicquem favorem
indebitum. Et quamvis fortè talis favor vir-
tute meritorum Christi intervenerit in taxa-
tione pœnæ, equidem in solutione pœnæ taxa-
tæ nullum agnoscimus.

Si inferas: ergo damnati sunt capaces alic-
ujus refrigerii & mitigationis pœnarum. Res-
pondeo ut prius, alicujus refrigerii & mitiga-
tionis ex aliqua gratia, sic ut aliquando meritis
cum illis agatur, quàm alioquin digni essent,
nego Consequentiam; alicujus refrigerii &
mitigationis, id est, cessationis pœnæ tempo-
ralis post satisfacionem secundum rigorem
iustitiæ vindictivæ, concedo totum; quam-
quam hæc cessatio non mereatur nomen mi-

igationis, ut suprâ dixi de nomine redemp-
tionis. Putas enim, quòd damnatus ad perpetuos
carceres, & ducenta verbera sustinenda, diceretur
propriè accipere mitigationem pœnarum, ex eo
quòd acceptis verberibus per sententiam decretis,
ulterius non vapulet? Nemo sic loquitur.

Nullum igitur est inconveniens, quòd sicuti
accidentalis gloria Sanctorum augetur usque
ad diem iudicii, sic etiam quantum ad aliquid
accidentale, pœnæ inferni minuuntur, non
tantum usque ad diem iudicii, sed etiam post
diem iudicii; immo nisi minuerentur, con-
tingeret aliquem longè gravius in inferno
æternaliter puniri propter venialia, quàm
propter mortales; v. g. si habeat decem venia-
lia, quæ mereantur pœnam temporalem ut de-
cem, & unum mortale, quòd mereatur pœnam
æternam ut decem. Si enim pœna illa tempo-
ralis non minueretur, sed fieret in damnatis
æterna, talis puniretur ob sua venialia æterna-
liter ad centum, & ob mortale tantum ad
decem; cum tamen venialia quantumvis multa;
non possint in ratione demeriti, adeoque
nec in ratione supplicii, adæquari uni mor-
tali.

Finio cum verbis Ecclesiastici cap. 34. v. 23.
Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit
in oblationes iniquorum; nec in multitudine sacrifi-
ciorum eorum propitiabitur peccatis. Consimiliter
dico ego, pœnas damnatorum non probat Altis-
simus, nec respicit in pœnas damnatorum;
nec in multitudine pœnarum eorum propitiabitur
peccatis: id est, pœnas damnatorum non probat
Altissimus ad satisfacionem reconciliativam
Deo per mortem Filii ejus.

Et verò, quoniam multipliciter satisfieri
potest Deo pro peccato veniali in hac vita,
quæro; quis actus sufficiat extra Sacramen-
tum. Responso erit

CONCLUSIO III.
Ad deletionem peccati venialis
extra Sacramentum, non re-
quitur contritio charitate per-
fecta. Sufficit attritio super-
naturalis; immo quilibet ac-
tus meritorius iusti, in eum fi-
nem relatus.

Hæc videtur sententia Doctoris Subtilis
4. dist. 21. q. 1. n. 8. ibi: *Potest dici alio
modo, quòd peccatum veniale in ista vita remitti
potest*

44.
Non est in-
conveniens
quòd quan-
tum ad ali-
quid acci-
dentale pœ-
næ inferni
minuantur

45.
Pœnæ dam-
natorum
non sunt sa-
tisfactio re-
conciliati-
va
Eccl. 34.

46.
Conclusio est
Scoti.

potest, non tantum per penam interio- rem; quia illa non est necessaria ad hoc: sed per ali- quem actum Deo magis acceptum, quam peccatum veniale displiceat, & hoc vel relato ab ipso operante ad hoc peccatum veniale remittendum, vel non rela- tum ab ipso, sed a Deo acceptante in ordine ad il- lud.

qui docet primò, pec- catum ve- niale in hac vita remitti posse per penam in- terio- rem vel exteri- orem.

Ubi docet primò, quòd peccatum veniale in ista vita remitti potest per penam interio- rem vel exteriorem. Et si à me quæris, quid Scotus intelligat per penam interio- rem & exteriorem. Respondeo ex ipso q. dist. 17. q. 1. n. 8. Actus penales, vel passionis voluntaria (in quibus consistit satisfactio pro peccato) reducuntur ad actum interio- rem displicitiam (puta contritionem charitate perfectam, & attriti- onem) vel passionem tristitia, & ad actum exte- riorem confitendi proprium peccatum, quod est valde penale. Vel passionem concomitantem, scilicet vere- cundiam, & ad actum simpliciter exteriorem, vel pas- sionem, scilicet macerando carnem: & omnis talis maceratio dicitur contineri vel reduci ad ieiunium, vel elevando mentem in Deum & hoc fit per oratio- nem, vel sua temporalia erogando, quod fit per ele- mosynam.

Secundò, hanc pen- nam non esse necessa- riam.

Docet secundò, penam interio- rem, vel exte- riorem non esse necessariam ad hoc, ut pec- catum veniale remittatur in ista vita.

Tertiò, suf- ficere quem- cumque ac- tum Deo magis acce- ptum quam veniale displiceat.

Docet tertiò, sufficere quemcumque actum Deo magis acceptum, quam peccatum veniale displiceat, vel ab ipso operante relatam ad hoc peccatum veniale remittendum, vel saltem à Deo ad istum finem acceptatum.

47. Contritio charitate perfecta remittit omnia venialia, ad quæ se extendit.

Quod ad primum attinet, si contritio charitate perfecta sufficiens disponit ad remissi- onem peccatorum mortalium extra Sacramen- tum, quanto magis ad remissionem peccato- rum venialium? Sed eorum tantum, ad quæ contritio illa se extendit.

48. Contritio charitate perfecta potest stare cum actuali peccato veniali.

Stat siquidem contritio charitate perfecta cum actuali affectu peccandi venialiter. Non vi- detur autem conveniens Deum remittere pec- cata, nisi aliquo modo displiceant. Si confitea- mur peccata nostra (inquit Joan. Epist. 1. c. 1. v. 9.) fidelis est & iustus ut remittat nobis peccata nostra. Loquitur de peccatis venialibus, ut ostendimus conclus. præced.

Quid sit confiteri sua peccata ex S. Aug.

Et verò quid est aliud confiteri peccata no- stra, quam accusare nosmetipsos? Confitemur, inquit S. August. Serm. 8. de verb. Domini; sive laudantes Deum, sive accusantes nosmetipsos. Pia est utraque confessio, sive cum te reprehendis, qui non es sine peccato; sive cum illum laudas, qui non potest habere peccatum, Quis autem se repre- hendit de eo, quod nullo modo ipsi displiceat?

48. Contritio charitate perfecta potest stare cum actuali peccato veniali.

Porro quòd contritio charitate perfecta possit stare cum actuali affectu peccandi venia- liter, hinc patet manifestè, quia ipsa charitas perfecta, sive amor Dei propter se super om- nia, stare potest cum tali affectu, quamdiu su-

mus in hac mortali vita. Audi quid dicat D. August. lib. de Spir. & litt. cap. ultimo. Sed fortasse quispiam putaverit, nihil nobis desse ad cog- nitionem iustitie, quod Dominus, verbum consumi- mans & brevians super terram, dixit; in duobus præceptis totam legem Prophetarum pendere; nec ea tacuit, sed verbis aperitissimis prompsit: Diliges, inquit, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua; & diliges proximum tuum tamquam te- ipsum. Quid verius his impletis impleri omnino ius- titiam? Verumtamen qui hoc attendit, etiam illud attendat, quam in multis offendamus omnes, dum putamus Deo, quem diligimus, placere, vel non displicere quod facimus: & postea per Scripturam eius, sive certò & perspicua ratione commovis, cum didicerimus quod ei non placeat, penitendo deprecamur ut ignoscat. Hac ille.

Et tamen non dubium, quin cum illis of- fensis, levioribus utique & venialibus, adim- pleamus præceptum dilectionis Dei ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, quantum impleri debet in hac vita. Nonne Apostolus, quem diligebat Iesus, ex toto corde Iesum di- ligebat? Quis potest dubitare? Et tamen dicit Epist. 1. c. 1. v. 8. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.

Itaque tametsi contritio charitate perfecta necessariò remittat omnia peccata mortalia, tum propter infusionem gratiæ iustificantis, quæ inseparabiliter, juxta præsentem Dei ordinationem, ipsi conjungitur, & formaliter expellit quodcumque peccatum mortale; tum etiam, quia essentialiter includit propositum de cætero non peccandi mortaliter: attamen non necessariò remittit omnia peccata venialia; quia tam ipsa, quam gratia iustificans, compo- ni potest cum quolibet peccato veniali; illa ergo sola peccata venialia remittit, ad quæ se explicitè, vel implicitè extendit, id est, de quibus aliquo modo dolet animus, cum propo- sito ea de cætero non committendi.

Disputant hic aliqui, an contritio habeat hanc efficaciam per modum meriti, an verò per modum satisfactionis, an formaliter ex natura rei, an verò solum ex decreto Dei. Sed speculationes sunt parùm utiles; quæ enim major utilitas in uno modo, quam in alio?

Interim juxta principia nostra, si gratia non expellit formaliter ex natura rei peccata mor- talia, neque contritio; multò minus vel gra- tia, vel contritio expellet formaliter ex natura rei peccata venialia, cum quibus nullam habet oppositionem, nequidem ex divina ordina- tione, ut patet, quando contritio solum se extendit ad peccata mortalia, cum actuali af- fectu peccatorum venialium.

Et quamvis contritio ex natura sua oppo- natur peccato veniali actuali, quod detestatur, non tamen habituali. Nonne etiam detestatio naturalis

Probat. Enimverò cum actus Contritionis sit ex parte actûs factis condignus, operans sit iustus, quidni Deus potuisset illi actui promittere remissionem culpæ, & pœnæ, sicuti promisit ei augmentum gratiæ, & gloriæ? Quidni sicuti de condigno meretur augmentum gratiæ, & gloriæ, potuisset etiam mereri de condigno remissionem culpæ, & pœnæ? Hæc enim tantum sunt impedimenta quædam retardantia ab ingressu cæli, adeoque potius præmium negativum, quam positivum; præmium quoddam non principale, ut illud vocat Scotus 4. dist. 21. q. 1. n. 10. ibi: *Et eodem modo de ista deletionem venialium, quæ est quoddam præmium non principale ipsorum meritorum, sicut & augmentum charitatis in tali vel tali gradu.* Ubi Scotus videtur comparare deletionem venialium in ratione præmii, cum augmento gratiæ.

56. Obiectio ex Lugone. Dices cum Lugone suprà n. 18. totus valor & dignitas illius Contritionis in ratione meriti, exhauritur in ordine ad augmentum gratiæ, quam condignè meretur; nam si haberet adhuc majorem valorem & condignitatem, mereretur plus gratiæ; plus enim refert merenti habere aliquid plus gratiæ, & gloriæ æternæ, quam mereri remissionem venialium, quam, eo ipso quo est iustus, habebit aliquando, saltem in puncto mortis; non ergo potest mereri ulterius de condigno remissionem culpæ; alioquin vel dabitur valor condignus ultra condignum, vel non datur augmentum gratiæ secundum totam condignitatem illius actûs, sed sit unum præmii adæquatum condignum ex augmento gratiæ, & remissione peccati venialis. Hæc Eminentissimus.

57. Respondeo. Respondeo; fiat unum præmium adæquatum ex augmento gratiæ & remissione venialium, quod indè inconveniens? Nonne ex augmento gratiæ, & gloriæ, fit unum præmium? Vel si illa sint præmia distincta, correspondentia eidè bonitati operis; cur non similiter augmentum gratiæ, & remissio venialium, possint esse præmia distincta, subordinata tamen, fundata in eadem bonitate operis?

Satisfactio pœnæ etiam fundatur in operis bonitate. Nonne augmentum gratiæ, & satisfactio pœnæ fundantur in eadem bonitate, saltem partialiter? Etenim satisfactio pœnæ non ita fundatur in operis pœnalitate, quin etiam simul in operis bonitate, & circumstantiis bonitatem augmentibus, v. g. intensio, duratio, appretiatione, sine quibus opus non foret simpliciter, vel non ita satisfactorium.

58. An actus dilectionis possit simul cum augmento gratiæ de condigno mereri bona temporalia? Si inferas: ergo actus dilectionis Dei posset simul mereri de condigno cum augmento gratiæ, bona etiam temporalia, divitias, honores, & alia hujusmodi; & per consequens per omnes actus meritorios posset acquiri jus ad hæc omnia bona, quod est omnino falsum: nam cum valor condignus illius actûs exhauriatur in augmento gratiæ, solum potest mereri de congruo hæc alia bona.

Respondeo; unde probatur impossibilitas? Unde probatur exhaustio valoris? An forte quia de facto ille actus non meretur de condigno bona temporalia? Non valet argumentum à negatione actûs, ad negationem potentie. Nam ad meritum requiritur acceptatio divina in schola Doctoris Subtilis: potè Deum de facto acceptasse dilectionem ad bona temporalia conferenda, ex nullo iudicio constat; immo clarè apparet contrarium, cum sapissimè viri maximè excellentes in amore divino, minimè excellentes sint in bonis temporalibus.

Ergo non potuisset acceptare si voluisset, negatur Consequentia; cum, supposita dignitate operis, ab ipsius libera potestate dependeat, ad hoc vel illud præmium, majus vel minus, opus illud acceptare; ita ut si nihil acceptasset, nulli fecisset injuriam, cum illud opus multis aliis titulis ei debeatur. Ergo ex eo, quod jam acceptaverit ad augmentum gratiæ in tali vel tali gradu, non rectè inferitur, quod non poterit ad plures vel pauciores gradus acceptare; similiter ex eo, quod jam acceptaverit ad solum augmentum gratiæ, quod non poterit simul acceptare ad bona temporalia. Ergo si non acceptavit, potuit saltem acceptasse ad remissionem culpæ venialis, & pœnæ; præsertim cum remissio illa sit subordinata gloriæ, & necessario concedenda post hanc vitam.

Nec valet exemplum Principis creati, apud quem, inquit Lugo suprà, si subditus meruit obsequiis eximii, aliquando præmiatur divitiis & opibus, aliquando pro præmio impetrat veniam delicti sibi, vel alicui amico, quæ quidem venia computatur illi loco præmii, & minuit valorem operum in ordine ad divitias, & ad alia præmia consequenda. Sic ergo iustus, qui per actum contritionis mereretur condignè veniam peccati venialis, deberet habere minus præmii de gratia habituali, quam si eam veniam non meruisset.

Hoc, inquam, exemplum non valet: Nam est de facto apud Principem creatum venia delicti computaretur loco præmii & minueret valorem operum in ordine ad divitias; nunquid oppositum implicat? Numquid etiam apud Principem creatum, venia delicti minueret vim impetrandi novum beneficium? An etiam ideo apud Deum? Quæ ergo conventio Principis creati ad Deum, ut Deus deberet dare minus præmii de gratia habituali, quia Princeps humanus minus daret de divitiis?

Dico itaque, contritionem iusti posse tollere de condigno, sive per modum satisfactio- nis, sive per modum meriti, quæ est questio de nomine, maculam peccati venialis; an de facto tollat, sub iudice est; hoc scio, si tollat, non eo modo gratuitam esse remissionem peccati venialis, quo modo gratuita est remissio peccati mortalis.

Memini

Memini quoque ejus, quod supra retuli ex Epist. i. Joannis Apostoli c. 1. v. 9. Si confiteamur peccata nostra (loquitur de venialibus secundum communem expositionem) fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra. Fidelis inquam, est & iustus; quâ phrafi loquendi Concilium Trident. sess. 6. c. 16. exprimit meritum condignum honorum operum dicens: Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita æterna, & tamquam gratia filius Dei per Christum Jesum misericorditer promissus; & tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda. Hæc est enim illa corona iustitiae &c. Atque hæc factis de contritione charitate perfecta.

Sed numquid eadem est ratio attritionis? Vel questio intelligitur de attritione hominis peccatoris, vel de attritione hominis iusti; secundum primum intellectum, in proparulo est, ex dictis Conclusionibus præcedentibus, nullatenus eam sufficere extra Sacramentum ad deletionem peccati venialis, cum non sufficiat ad remissionem peccati mortalis, sine qua tamen remissione, peccatori non remittitur veniale, ut ibi diffusius probavimus. Sin verò intelligas attritionem hominis iusti, idque supernaturalem, affirmat secunda pars Conclusionis istam sufficere.

Quidni sufficeret, cum sit retractiva peccati venialis, meritoria gratiæ & gloria & satisfactiva pro penis temporalibus? Merito ergo censei potest esse unum ex multis aliis remediis, quibus extra Sacramentum Pœnitentiæ, juxta Trid. sess. 14. c. 5. venialia peccata expiari possunt; quidquid nonnulli in contrarium clament, hoc præcipuo motivo, ut ostendant, quod per Sacramentum Pœnitentiæ aliquando remittantur sola venialia, quod aliis esset saluum secundum ipsos.

Sed hoc fundamentum minus solidum est; quia imprimis, ut numquam per Sacramentum Pœnitentiæ remitterentur sola venialia, quod inde inconueniens? Nam certum est Sacramentum Pœnitentiæ primario esse institutum pro remittendis peccatis mortalibus; quid ergo absurdum si secundarium effectum numquam obtineat sine primario? Omitto, quod peccata remissa extra Sacramentum, possint subijci clavibus Ecclesiæ, & iteratò remitti per Sacramentum.

Adde, fortassis attritionem extra Sacramentum non remittere omnia peccata venialia, etiam ad quæ se extenderit, sed tantum aliqua secundum regulam ordinationis divinæ, ut putat Lugo disp. 9. n. 29.

Dico, Fortassis; quia res planè incerta est. Potuisset quidem Deus sic ordinare illam remissionem, ut perfectior requireretur attritio, immo & contritio pro gravioribus venialibus, imperfectior sufficeret pro

levioribus, sed unde constat sic instituisse? Ex sensu, inquis, fidelium; qui utuntur Sacramento Pœnitentiæ ad expiationem venialium, & reconciliationem cum Deo. Esto, jam jam diximus Sacramentum iteratò posse remittere peccata venialia antea remissa: adde, extinguere penam restantem.

Deinde, nonne multi fidelium confitentur sola venialia etiam cum maxima & perfectissima contritione? Non est dubium: & tamen admittis, per illam contritionem omnia illa peccata remissa fuisse extra Sacramentum. Ergo ex sensu fidelium nihil certi habetur.

Dices: cum veniale sit etiam aliqualis offensa Dei, requiri videtur etiam detestatio talis peccati propter Deum, secluso beneficio Sacramenti. Ita Averfa hic q. 4. sect. 5. §. In hac varietate.

Respondeo, attritionem supernaturalem esse detestationem peccati propter Deum, non ut est bonus in se, sed ut est bonus mihi; ideo enim detestor peccatum veniale, quia ad tempus privat me æternâ beatitudine. Et licet illa detestatio non sufficiat ad remissionem mortalis extra Sacramentum, utpote gravis offensa, quæ meretur æternam privationem beatitudinis; cur non possit sufficere ad remissionem venialis peccati, quod solum est levis offensa, & tantum meretur temporalem privationem?

Liquidò ergo constat, hanc rem totam esse incertam, defectu revelationis divinæ, quæ necessaria est ad cognoscendam voluntatem Dei, à qua dependet remissio peccatorum tum mortalium, tum venialium; adeo ut sine omni actu prævio peccatoris potuisset, si voluisset, remittere peccata non tantum venialia, sed etiam mortalia, ut docuimus sect. præced. concl. 8.

Cum itaque hæc res ita incerta sit, adeoque conjecturæ probabili locus relinquatur, quidni cum Scoto asseramus, remitti de facto peccatum veniale per quemlibet actum meritorium iusti, in eum finem relatum? Non video quid obstat probabilitati istius doctrinæ.

Et quidem quantum attinet ad formalem dilectionem Dei propter se super omnia, quæ est virtualis contritio charitate perfecta, & extra Sacramentum remittit peccata mortalia, ut multipliciter probando deduximus sect. 2. concl. 5. nescio quare aliqui dubitent de ejus efficacia circa remissionem peccatorum venialium, ad quæ virtualiter se extenderit, id est, quæ si occurrerent memoriæ, formaliter vi illius displicerent.

Idem affirmo de formali actu spei, qui est virtualis attritio, videlicet eandem habere virtutem remittendi peccata venialia cum formali attritione, quando ita est fervidus, ut ipso perseverante, vi illius displicerent venialia,

Ex sensu fidelium nihil certi habetur pro una aut altera parte.

64. Obiectio ex Averfa.

Solutio.

65. Remittitur de facto peccatum veniale per quemlibet actum meritorium iusti in eum finem relatum. De formali dilectione Dei.

& formali actu spei non videtur dubitanda.

venialia, si occurrerent memoriæ, & moraliter loquendo moveret ad expressam de illis attritionem.

Nec obstat dictum D. Augustini ex Epist. 48. ad Vincentium (& refertur de Pœnit. dist. 1. c. 43.) Nec quemquam putes ab errore ad veritatem, vel à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine Pœnitentiâ posse transire. Hoc, inquam, dictum non tantum potest, sed etiam debet intelligi de Pœnitentiâ formali aut virtuali. Alioquin formalis dilectio Dei propter se super omnia, absque formali dolore non justificaret, quod est falsum.

Eodem modo explico, quod ait Auctor lib. de vera & falsa Pœnit. c. 8. Est Pœnitentiâ assidue peccantibus, assidue necessaria, in multis enim offendimus omnes, quæ quotidie remittuntur, si semper deplorantur.

Non inficior SS. Patres ordinariè requirere lamenta, etiam de peccatis quotidianis, idque quia illud est magis commune & ordinarium remedium: hinc tamen non bene inferitur alios bonos & meritorios actus non posse sufficere, præsertim si fuerint saltem virtualis & implicita displicitiâ & retractatio illorum peccatorum.

Quod addo; quia communius docetur, Deum non reconciliari alicui, qui aliquo modo per peccatum ab ipso voluntariè discesserit, nisi ille prius ad Deum voluntariè accesserit per aliquem contrarium motum; contrarius autem non videtur esse, nisi involvat aliquam displicitiâ, saltem virtualem. Porro omnis actus meritorius iusti aliquam displicitiâ involvit, si relatus fuerit ab operante ad peccatum veniale remittendum; hoc ipso enim vult peccatum non esse, & consequenter ipsum retractat, saltem virtualiter.

Et si à me queritur, an ergo illa relatio tribuat aliquam bonitatem, aut efficaciam illi actui sic relato. Respondeo; estò nihil bonitatis, aut efficaciam daret, equidem dat applicationem; sic relatio jejunii ad satisfactionem pro peccata temporalis, vel oblatio Sacrificii pro tali vel tali effectu, non dat bonitatem, aut efficaciam jejuniis, vel Sacro, sed applicationem, quæ facit, ut habeat talem effectum, quem aliàs non haberet.

Sicut applicatio ignis ad rem combustibilem, non dat efficaciam igni in actu primo, quamquam alioquin faciat, ut ignis in actu secundo comburat talem rem, quam aliàs non combussisset. Ergo consimili modo, applicatio actus meritorii ad effectum obtinendi veniam peccati venialis, estò non tribueret actui illi novam aliquam efficaciam in actu primo, equidem facit, ut in actu secundo remittat peccatum veniale, quod aliàs non remississet.

Vel si hæc responsio non placet, nullum inconveniens erit asserere, relationem in casu nostro tribuere efficaciam quandam in actu

primo, eò quod per ipsam actus meritorius iam sit virtualis displicitiâ, & retractatio peccati venialis, cum alioquin posset stare cum actuali affectu illius peccati.

Sed dicit aliquis; Scotus in principio Conclusionis relatus; non requirit determinatè relationem operantis, sed vel relationem operantis, vel acceptationem Dei. Sed per aliquem, inquit, actum, Deo magis acceptum, quam peccatum veniale displiceat, & hoc vel relatum ab ipso operante ad hoc peccatum veniale remittendum, vel non relatum ab ipso, sed à Deo acceptante in ordine ad illud.

Antequam respondeo ad hanc objectionem, Adverto, per actum, Deo magis acceptum, quam peccatum veniale displiceat, Doctorem Subtilem intellexisse quemcumque actum meritorium iusti: ut colligo ex sequentibus, in quibus non semel, sed pluries actum remissionis peccati venialis simpliciter appellat meritum, in primis n. 8. ibi: Sed merita istius morientis in charitate essent causa sufficientes deletionis venialium istius &c. Deinde n. 10. in principio: Et eodem modo de ista deletione venialium, quæ est quoddam premium non principalis istorum meritorum, sicut & augmentum charitatis &c. Rursum eodem numero: Si neuter istorum modorum placet, nos primus &c. nec secundus, scilicet quod per merita in vita habita, & reservata in divina acceptatione, deleantur in instanti mortis.

Et quid mirum, si magis placeat Deo bonum opus hominis iustificati; quo verè meretur augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem; atque etiam gloriæ augmentum; magis, inquam, placeat illud bonum opus, quàm displiceat peccatum veniale? Nam hoc facillimè in particulari committitur, & quodam modo necessariò in communi; neque minuit intrinsecam perfectionem gratiæ aut gloriæ, sed fervorem dumtaxat actus charitatis, cum aliqua dilatione gloriæ.

Nunc ad objectionem respondeo: forte Scotus existimavit sufficere ad remissionem peccati venialis, quemcumque actum meritorium, absque formali & expressa relatione operantis in eum finem, dummodo actu non maneat in peccato.

Neque id negat nostra Conclusio; sed affirmat quod certius, & communius est, scilicet sufficere actum meritorium expressè & formaliter relatum ab ipso operante ad peccatum veniale remittendum; quòd autem illa relatio sit necessaria, ibi non dicitur.

Et profectò necessariam non esse, videtur sententia Doctoris Seraphici 4. dist. 21. p. 1. a. 1. q. 2. n. 12. ibi: Veniale peccatum potest deleri libero arbitrio consonante (id est non repugnante) & aliquo exteriori adiuvante. Unde si liberum arbitrium gratia non repugnat volendo persistere in culpa, & gratia virtute Sacramenti, vel rei sacramentalis

66. Explicatur dictum aliud quod S. Aug. de peccatis formali aut virtuali.

Uti etiam quorundam verba aut lib. de vera & falsa peccati.

67. Cur SS. PP. ordinariè requirant lamenta de peccatis quotidianis.

68. An relatio actus boni in finem remissionis venialium tribuat ei aliquam efficaciam?

vigoratur, culpam venialem delet vel univerſaliter, vel particulariter.

Vnde credendum quod aliquo nihil de peccatis suis cogitante, sed tantum passionem Christi recolente in Sacramento Eucharistia; recogitante; inquam, ferventer, quod venialia peccata vel omnia, vel quaedam remittantur ei per gratiam sic adinam; & omnia illa sine sacramenta, sive sacramentalia, ut Eucharistia; & Unctio; & Baptismus; & aque aspersio; & Episcopalis benedictio; & Contritio; & misericordia exhibitio & orationis Dominice devota exoratio faciunt ad venialium deletionem; non per propriam naturam, sed per eam naturam, quæ gratiam gratum facientem ad hunc adum adjuvant & vigorant.

Interrogas ipsum, quomodo adjuvent? Respondet: Quod in talibus ut plurimum est humilitatio & devotio, quæ est actus gratiæ informans, & repugnat ipsi veniali peccato, quod servorem Charitatis & devotionem quantum est ex se diminuit. Vel eâ ratione, quæ est in eis penitentia; quæ repugnat inordinata delectationi; & prout illa pena unita est ordinata gratiæ. Et sic potest responderi, quod quamvis venialia valde congruè per penitentiam deantur; possunt tamen per gratiam aliter adinam deleri. Hæc ille.

Cum ergo in omni opere meritorio ut plurimum sit humilitatio & devotio; aut certe penitentia, profecto sine alia relatione formali & expressa, de qua D. Bonaventura ibi nullam facit mentionem, immo quam excludit, dum pro exemplo ponit aliquem, qui nihil de peccatis suis cogitat, quodlibet opus meritorium remittit peccata venialia vel omnia, vel saltem aliqua, nisi impediatur in hac vita, ut supra Scotus dicebat, ab actu peccati venialis.

Nec obstat, quod supra ad 4 respondet Doctor Seraphicus sub hac forma verborum: ad illud quod obicitur, quod veniale est voluntarium, dicendum, quod non sic, sicut mortale; tamen quia aliquo modo voluntarium est, nunquam deletur nisi voluntas delectetur.

Hæc, inquam, verba non obstant; nam per illam delectationem non videtur aliud intelligere, quam carentiam actualis affectus peccandi venialiter: etenim continuo subiungit: Vnde vix contingit quod ei, qui proponit manere in veniali peccato, utpote in verbis otiosis, quod etiam si consistatur, remittatur ei culpa; nisi forte pro opere illo contra se ipsum insurgat, & adeo rugitus rationis frenas, quod bestiales motus sensualitatis gressum figant, ad modum leonis, quorugiente cetera animalia gressum figunt.

Itaque pie credi potest, Deum acceptare quemcumque actum meritorium iusti, sicut ad augmentum gratiæ, adeoque ad arctius vinculum amicitia; ita quoque ex condecenci ad remissionem peccatorum venialium, vel omnium, vel quorundam, vel in hac vita, si voluntas non repugnet volendo persistere in culpa vel post mortem si voluntas repugnet, nolendo

desistere à culpa. Plura de remissione peccati venialis post mortem conclus. ultimâ.

Præterea videmus, si Sacramenta & Sacramentalia deleant peccata venialia in hac vita, & quomodo; an ex opere operato, an solum ex opere operantis.

CONCLUSIO IV.

Per Sacramenta delentur peccata venialia ex opere operato; per Sacramentalia solum ex opere operantis.

DE Sacramento Baptismi, Sacramento Penitentia; & Sacramento Extreme Unctionis nemo dubitat. De Baptismo inquit Trident. sess. 13. in decr. de pecc. orig. can. 5. si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, creatum peccati originalis remitti negat; aut etiam asserit non tolli totum id quod veram & propriam peccati rationem habet, sed illud dicit tantum radi; aut non imputari; anathema sit. Atqui peccatum veniale habet veram & propriam rationem peccati: ergo omnia remittuntur per Baptismum; cur non ex opere operato, quemadmodum omnia peccata mortalia? Non est ratio disparitatis.

Sed contra; si hic per peccatum intelligitur etiam peccatum veniale: ergo formaliter tollitur peccatum veniale per gratiam iustificantem, eodem modo quo tollitur peccatum mortale, consequens est falsum: ergo & antecedens. Probatur minor; quia gratia quantumcumque intensa potest componi cum peccato veniali, & defacto componitur, juxta illud Joannis Epist. 1. c. 1. v. 8. si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.

Nec intuleris: ergo homo solum extrinsecè mundatur à peccato veniali; ergo peccatum veniale tantum tegitur seu non imputatur, ut volunt hæretici. Respondetur enim, nunquam tolli culpam venialem sine mutatione intrinseca, saltem morali; sicut enim macula venialis est aliquid moraliter intrinsecum, ita quoque ablatio debet esse intrinseca moraliter; hæc autem ablatio fundari potest sufficienter in voluntate Dei, verè remittentis & condonantis culpam seu maculam venialem ad præsentiam gratiæ. Ergo peccatum tantum tegitur seu non imputatur, ut volunt hæretici, negatur consequentiam volunt hæretici nullum peccatum verè remitti seu condonari, sed manente maculâ, tantummodo non imputari ad culpam.

Interim differt remissio culpæ venialis, à remissione culpæ mortalis, quod hæc defacto semper fiat per mutationem physicam, & formam intrinsecam, quæ repugnat ex divina ordinatione cum quacumque culpa mortali, adeo ut una defacto nunquam remittatur sine

76.

Probatur Baptismus remittere peccata venialia ex opere operato.

Conc. Trid.

77. Objectio.

Joan. 1. c. 8.

Peccatum veniale nisi a quam tollitur sine mutatione intrinseca morali.

In quo diff. fertur remissio venialium à remissione mortalium.

